

Amersvelde (Kortemark, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2016H109

Oktober 2016

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2016

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
2.1 Administratieve gegevens	4
2.2 Gemotiveerd advies	7
2.3 Conclusie	7
Deel 3: Bibliografie	9

FIGURENLIJST (2016H109)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 2. Illustratie van de huidige toestand van het terrein	6

TABELLENLIJST (2016H109)

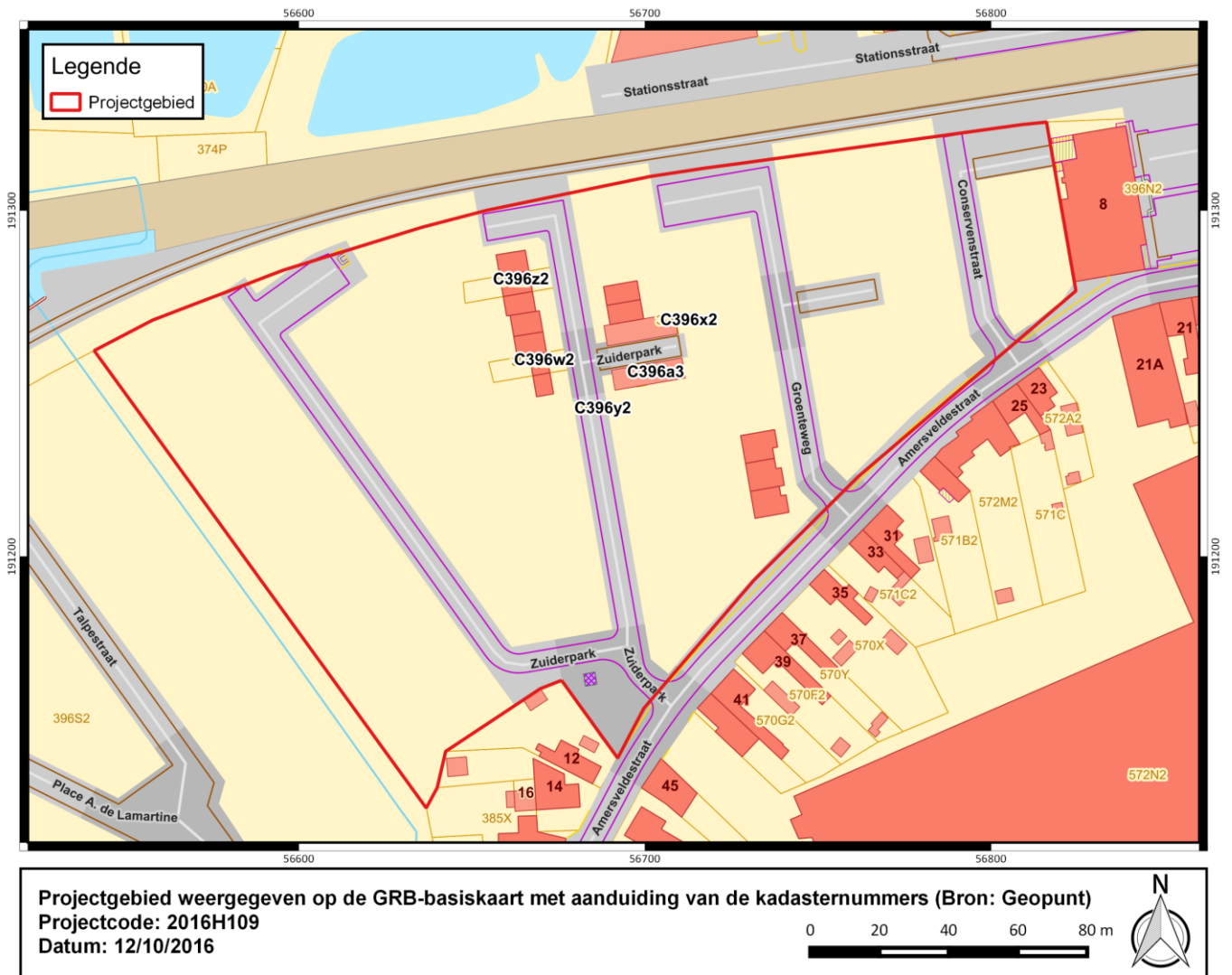
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	4
---	---

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Groep Huyzentruyt Wagenaarstraat 33 8791 Beveren-Leie	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortemark
	Deelgemeente	/
	Postcode	8610
	Adres	Amersveldestraat 8
	Toponiem	Amersvelde
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 56521 Y _{min} = 191120 X _{max} = 56859 Y _{max} = 191355
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kortemark 1 ^e Afd, Sectie C. nr's: 396z2, 396w2, 396y2, 396a3, 396x3 Figuur 1	



Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

Groep Huyzenruyt plant de realisatie van een verkaveling met wooneenheden te Kortemark. Deze nieuwe woonwijk is gelegen op het huidige bedrijventerrein “Staatsbaan - West” op de locatie van de voormalige Bonduelle fabriek. De vroegere industriële infrastructuur op het terrein is gesloopt en het terrein is reeds (grotendeels) bouwrijp gemaakt in het kader van de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Het totale plangebied is ca. 2.9 ha groot, het bodemarchief is omwille van de geplande activiteiten over de gehele oppervlakte bedreigd.



Figuur 2. Illustratie van de huidige toestand van het terrein

Landschappelijk gezien is het terrein gelegen in de Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. De omgeving wordt gedomineerd door de waterloop die vandaag gekend staat als de Handzamevaart (lokaal Krekebeek of Spanjaardbeek genoemd). Deze ontspringt in de buurt van Torhout en mondt uit in de IJzer, langsheen haar loop is ze gedeeltelijk gekanaliseerd. De Handzamevaart heeft verschillende zijtakken, de Waterhoenbeek loopt heden langs de westelijke zijde van de projectlocatie. De loop van deze beek is antropogeen van aard.

De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van de planlocatie duidelijk de overgang weer tussen het laat-Pleistoceen eolisch dekzand enerzijds en het alluvium van de oorspronkelijke, Holocene loop van de Handzamevaart en Waterhoenbeek anderzijds. Landschappelijk gezien bevindt het projectgebied zich dus op de oever ter hoogte van de samenvloeiing van twee beken. Het is dan ook niet verwonderlijk dat, puur op landschappelijke basis, het archeologisch potentieel zeer groot is. De bodemkaart geeft ten westen van de planlocatie een bodem opgebouwd uit natte, profiellose klei weer, wat typisch is voor alluviale bodems. Bodemprofielen in de nabije omgeving wijzen, buiten het alluvium, op een bodem bestaand uit lichte zandleem of varianten.

Historisch en cartografisch onderzoek bevestigen het quasi continue rurale karakter van het plangebied. De kaart van Ferraris toont een fundamenteel ander beeld van de waterlopen dan het beeld op de hedendaagse hydrografische atlas, dit maakt de antropogene invloed op de waterwegen zeer duidelijk. Tijdens de Eerste Wereldoorlog ligt Kortemark in het Duitse hinterland. In 1920 wordt op de terreinen de eerste industriële infrastructuur opgetrokken.

De gekende archeologische waarden in de ruime omgeving bevestigen enigszins het aanzienlijke archeologische potentieel langsheen de Handzamevaart en haar aftakkingen. Relevante vindplaatsen

zijn allen gelegen op gelijkaardige locaties. Enerzijds is er het onderzoek aan de Koutermolenstraat in '92 door de vakgroep archeologie van de Rijksuniversiteit Gent onder leiding van J. Bourgeois. Hierbij kwamen funeraire sporen uit de bronstijd en vondsten uit het mesolithicum, neolithicum en de late ijzertijd aan het licht. Ook het onderzoek naar aanleiding van de uitbreiding van de gemeentelijke begraafplaats van Kortemark leverde resten uit de protohistorie op.¹

Iets minder dan 1km ten zuidoosten van het huidige projectgebied werd een noodopgraving uitgevoerd in 2003 onder leiding van M. Dewilde ter hoogte van het toponiem "Voshoek". Tijdens dit onderzoek werden in hoofdzaak resten van bewoning uit de volle middeleeuwen waargenomen. Er werden eveneens indicatoren voor Romeinse aanwezigheid waargenomen in de vorm van afvalkuilen met typisch kustaardewerk.

Het mag duidelijk zijn dat zowel de landschappelijke situatie als de gekende archeologische vindplaatsen in de ruime omgeving wijzen op een zeer hoog archeologisch potentieel.

2.2 Gemotiveerd advies

Gelet op de huidige toestand van het terrein, de verstoringshistoriek besproken in het verslag van resultaten en de gegevens van de Quartairgeologische kaart wordt verder archeologisch onderzoek op het plangebied als weinig zinvol beschouwd, ongeacht het grote archeologische potentieel van de omgeving.

De verstoringshistoriek van het projectgebied op basis van orthofoto's laat er geen twijfel over bestaan dat de ondergrond van het plangebied reeds een eeuw lang duchtig geroerd is geweest. Sinds de inrichting van de terreinen als industriezone in 1920 zijn er verschillende gebouwen bijgezet en afgebroken en weer bijgezet. Gelet op de methoden waarmee industriepanden werden opgetrokken en de volledige afwezigheid van enige opvolging of interesse naar archeologisch erfgoed in de eerste helft van de 20^e eeuw kan niet anders verwacht worden dat het grootste deel van het bodemarchief reeds verstoord is.

Zeker in combinatie met de gegevens van de Quartairgeologische kaart die, los van het aanwezige alluvium, duidelijk aantoont dat het archeologisch niveau zich onmiddellijk onder de bouwvoor bevindt, moet uitgegaan worden van een in verregaande mate geroerd terrein.

Het alluvium van de Handzamevaart en de Waterhoenbeek leent zich minder tot bewoning of begraving in het Holoceen, hier moeten vooral aan de resten van subsistentieactiviteiten gedacht worden, deze vondstconcentraties zijn echter zeer kwetsbaar voor de eeuwlange bouwactiviteit.

Hoewel klassieke sporenarcheologie in sé minder kwetsbaar is dan de vondstenconcentraties die zich eventueel in het alluvium bevinden kan niet anders dan aangenomen worden dat de kans zo goed als onbestaand is dat er nog een intacte archeologische entiteit op het projectgebied bewaard is.

Omwille van deze verwachte mate van verstoring wordt in dit dossier afgezien van een verderlopend onderzoekstraject. De financiële kost die een onderzoek met ingreep in de bodem met zich zou meebrengen zou op geen enkele manier in verhouding staan tot de mogelijke resultaten. Meer dan een loutere indicatie voor menselijke aanwezigheid in het verleden, zonder ruimtelijk verband of context, kan hier niet verwacht worden.

2.3 Conclusie

Groep Huyzentruyt plant de ontwikkeling van een verkaveling op industriezone "Staatsbaan – West" te Kortemark. Het desktoponderzoek doet met enige overtuiging vermoeden dat het archeologische potentieel van de omgeving aanzienlijk is. Het terrein wordt echter al bijna een eeuw gebruikt als

¹ DEMEY D., 2013, Archeologisch vooronderzoek begraafplaats Kortemark, Ruben Willaert-rapport 33, pp.18

industriezone en er werd reeds herhaaldelijk op gebouwd, gesloopt en verbouwd. De huidige toestand van het terrein doet dan ook veronderstellen dat het bodemarchief reeds in grote mate geroerd is. Gelet op de relatieve oppervlakkigheid van het archeologisch niveau moet, op basis van een kosten – baten analyse, afgezien worden van verder onderzoek.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt